

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

32437

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98'inci TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması konusunda gereğini arz ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

Türkiye hapisanelerinde özellikle siyasi mahpuslara yönelik gerek var olan mevzuatlardan gerekse de cezaevi idaresinin kişisel, keyfi tutum ve davranışlarından kaynaklanan hak ihlalleri her geçen gün artmaktadır. Hapishanelerde yaşanan hak ihlalleri, genelde tüm mahpuslar özelde ise kadın ve çocuk mahpuslar üzerinde ciddi, telafisi zor zararlara sebep olabilmektedir.

Yaşanan ağır hak ihlallerinin başında uzun süre tutuklu bulunan mahpusların maruz kaldığı keyfi ve hukuksuz infaz yakmaları gelmektedir.

Bakanlığınız tarafından hazırlanan ve keyfi, subjektif gerekçelerle infaz yakmalarının önünü açan, **Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmeliğin** 29 Aralık 2020'de Resmî Gazete'mde yayımlanmasıyla birlikte infazı yakılan mahpusların sayısı hızla artmıştır.

Buna paralel olarak cezaevlerinde aralarında acil tahliye edilmesi gereken ve tutukluluk süresini tamamlamış mahpusların hukuksuz bir şekilde maruz kaldığı infaz yakma uygulamaları sık sık basın ve kamuoyunun gündemine yansımaktadır. İnsan Hakları kurumlarının raporlarına da sık sık yansıyan keyfi infaz yakmalarının yarattığı ağır hak ihlalleri toplumsal yaşamı tehdit eder hale gelmiştir.

Bu kapsamda yaşanan ağır hak ihlallerinin en çarpıcı örneklerinden biri de 2017 yılında yerine kayyım atanarak tutuklanan Doğubayazıt Belediye Eş Başkanı Delal Tekdemir'in maruz kaldığı keyfi ve hukuksuz uygulamalar olmuştur.

Delal Tekdemir dizlerindeki protezlerin yanı sıra guatr ve nefes darlığı gibi ağır hastalıkları nedeniyle tahliye edilmiş ancak 2021'in sonlarına doğru hakkında verilen hapis cezası Yargıtay tarafından onaylanınca tekrardan tutuklanmıştır.

Kendisine verilen hapis cezasının infazı 23 Haziran'da tamamlayan Delal Tekdemir'in tahliyesi, İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla "iyi halli" olmadığı gerekçesiyle 4 ay ertelenmiştir.

Delal Tekdemir'in "iyi halli" olmama durumuna dair gösterilen gerekçeler arasında hiç açılmayan "okuma-yazma kursuna katılmaması" ve iki bacağında protez bulunmasına rağmen "spor faaliyetlerine iştirak etmemesi" yer almıştır.

Delal Tekdemir şahsında ülkedeki cezaevlerinde siyasi mahpusların bu şekilde infaz yakmalara maruz kalması, insan hakları ihlallerinin ciddiyetini, mahpusların karşı karşıya kaldığı hukuksuzluğu ve keyfiyeti gözler önüne seren ve çözüm bekleyen önemli bir sorundur.

Bu kapsamda;

- 1) Türkiye cezaevlerinde 2020 yılında yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik sonrasında, "iyi hal" değerlendirmeleri gerekçe gösterilerek infazı ertelenen mahpus sayısı kaçtır? Bu mahpusların kaçısı siyasi mahpustur?
- 2) Söz konusu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden bu yana, kadın mahpuslar özelinde infaz yakma kararı verilen kişi sayısı nedir? Bu kadın mahpusların kaçında kronik ya da ağır sağlık sorunları tespit edilmiştir?
- 3) Delal Tekdemir örneğinde olduğu gibi, mahpusların sağlık durumu, yaşamsal ihtiyaçları ve fiziksel engelleri göz önünde bulundurulmadan yapılan "iyi hal" değerlendirmeleri Bakanlığınızca nasıl denetlenmektedir? Bu denetimler hangi sıklıkla ve kim(ler) tarafından yapılmaktadır?
- 4) Okuma-yazma kursuna katılmamak ya da protezli bacaklarla spor faaliyetlerine katılmamak gibi gerekçeler, iyi hal değerlendirmesinde objektif ve mantıklı bir kriter midir? Bu tür örnekler hangi yasal dayanakla "iyi halin" olmaması olarak değerlendirilmektedir?
- 5) İnfaz yakma kararlarının hukuki denetimi ne şekilde yapılmaktadır? Bu kararların keyfi ve sübjektif olduğu yönünde yapılan başvurulara karşı Bakanlığınızın geliştirdiği bir denetim veya itiraz mekanizması var mıdır?
- 6) Gözlem ve sınıflandırma kurullarında görev alan personelin siyasi mahpuslara yönelik kararlarında ayrımcılık yaptığına dair iddialar Bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Bu tür iddialar hakkında yürütülen herhangi bir soruşturma veya inceleme var mıdır?
- 7) Kadın, hasta ve engelli mahpuslara yönelik infaz yakma uygulamaları hakkında Bakanlığınızca yıllara göre hazırlanmış bir istatistik, yıllık rapor veya etki analizi bulunmakta mıdır? Varsa kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 8) Mahpusların cezalarının tamamlanmasına rağmen tahliye edilmeyip cezalandırılmaya devam edilmesi, Anayasa'da yer alan kişi güvenliği ve özgürlüğü hakkı ile bağdaşmakta mıdır?